



MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Katedra práva

ZÁVAZKOVÉ PRÁVO - ZÁNİK ZÁVAZKŮ

Tento studijní materiál byl vytvořen jako výstup z projektu č. CZ.1.07/2.2.00/15.0189.



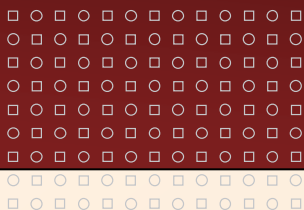
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Obecně

- Zánik závazku nastává tehdy, pokud nastane právní skutečnost, se kterou NOZ spojuje zánik právního vztahu.
- Taková právní skutečnost může vyplývat ze smlouvy, nebo ze zákona a může proběhnout s uspokojením, nebo bez uspokojení věřitele. Různé způsoby zániku závazků můžeme přehledně rozdělit do následujících kategorií:
 - *Zánik závazku právním úkonem jednostranným:*
 - *Zánik závazku právním úkonem dvoustranným:*
 - *Zánik závazku právní událostí:*
 - *Zánik závazku složenou právní skutečností:*
 - *Zánik závazku jiným způsobem:*

Zánik závazku právním úkonem jednostranným:

- splnění dluhu,
- uložení do úřední úschovy,
- odstoupení od smlouvy,
- jednostranné započtení,
- výpověď.



Zánik závazku právním úkonem dvoustranným:

- novace,
- prominutí dluhu,
- narovnání,
- započtení dohodou.



Zánik závazků pr. událostí, pr. skutečností a jiným způsobem:

- Právní událostí:
 - nemožnost plnění,
 - uplynutí doby,
 - smrt dlužníka nebo věřitele.

- Složenou právní skutečností:
 - neuplatnění práva,
 - prodlení u fixní smlouvy.

- Jinak:
 - splynutí

Splnění dluhu (§ 1908 a násl.)

- Splněním dluhu závazek zaniká
- Dlužník plní
 - Na své náklady
 - Řádně a včas
- Synalagmatické smlouvy (§ 1911 - § 1913)
 - Plnění se poskytuje
 - ZÁROVEŇ
 - JEDNA STRAN PLNÍ NAPŘED
 - Možnost požadovat poskytnutí nebo zajištění plnění, je-li ohroženo novými okolnostmi

Splnění dluhu - NOZ

■ Nově:

- Žádná ze stran nesmí odepřít plnění ani odstoupit od smlouvy proto, že jiný dluh z jiného právního důvodu nebyl splněn
- Řádné plnění
 - Bez vad a s vlastnostmi vymíněnými nebo obvyklými v souladu s účelem smlouvy
- Vadné plnění (dem. Výčet - § 1916 NOZ)
 - Jiné vlastnosti než stanovené nebo ujednané
 - Neupozornění na neobvyklé vady
 - Nepravdivé ujištění, že věc je bez vad
 - Právní vada věci (tzn. kupř. vlastnictví třetí osoby)

Splnění dluhu - NOZ

■ Definice vad

■ Zjevné (zřejmé)

- Zjistitelné z veřejného seznamu (!!!)

■ Skryté

■ Právní (§ 1920)

- Bezodkladné oznámení zciziteli

■ Stejná konstrukce následků

- Právo z odpovědnosti za vady (podrobněji viz přednáška o odpovědnosti) nevylučuje náhradu škody

Splnění dluhu

■ Způsob splnění

- Alternativní závazek (tzn. s volbou jedné ze stran)
 - Není-li dohodnuto jinak, právo volby má D
 - Kdo má právo volby, může od smlouvy odstoupit při:
zmaření smlouvy vyšší mocí či druhou stranou
- Splnění vcelku (§ 1930)
 - Povinnost věřitele přijmout částečné plnění, neodporuje-li to povaze závazku či účelu smlouvy
- Plnění ve splátkách
 - Lze ujednat tzv. ztrátu výhody splátek (§ 1931) při nesplnění jedné splátky

Splnění dluhu

- Rozvrh splnění
 - Určené náklady spojené s uplatněním pohledávky
 - Úroky z prodlení
 - Úroky
 - Jistina

Splnění dluhu

■ Plnění nesvéprávného

- Platné - zproští se závazku, pokud se nejednalo o nejistý či nedospělý dluh (právo na vrácení)

■ Plnění poskytnuté třetí osobou

- Tzv. plnění za jiného
 - Zajištění
 - Ostatní případy - - právo na postoupení pohledávky
- V je povinen přijmout se souhlasem D

Splnění dluhu

■ Ad plnění za jiného

- Souhlas D není třeba k plnění osoby poskytující zajištění
- Tzv. subrogační regres (§ 1937 odst. 2)
 - Nástup třetí osoby do práv věřitele
 - Povinnost věřitele vydat doklady

Splnění dluhu - NOZ

- Kvitance
 - D může odepřít plnění, pokud V odmítne vydat kvitanci
 - !!! Prokáže-li se dlužník kvitancí znějící na opakované plnění z **téhož právního důvodu** splatné později, má se za to, že plnil i dříve
- Dlužní úpis
 - Uznání dluhu (§ 2053)
 - Jiný úpis
 - D má právo na jeho vrácení, event. „umazávání“ dluhu
 - Vrácení dlužního úpisu = splnění dluhu
- Místo plnění - NOVĚ:
 - Vyplývá ze smlouvy/povahy závazku/účelu plnění/ZÁKONA
 - Nepeněžitý dluh - princip odnosnosti
 - Peněžitý dluh - princip donosnosti
 - Bezhotovostní plnění - okamžikem připsání na účet (STEJNĚ)
 - Vyplacením věřiteli (v hotovosti)

Uložení do soudní úschovy

- úkon D, který je oprávněn učinit v případě, kdy V je nepřítomen či v prodlení či je nejasná jeho osoba
- Uložení u soudu
 - Řízení podle ustanovení § 185a - 185h o. s. ř.
 - Složitel - příjemce
 - Soud je povinen označeného věřitele vyrozumět
 - 3 roky od složení
 - Nepřihlásí-li se nikdo, úschova připadá státu
- uložení nastávají účinky **splnění závazku**

Uložení do úřední úschovy

- Odlišné od smluvních úschov (§ 2402 a násl. NOZ):
 - Notářské úschovy
 - Advokátní úschovy

Doba plnění

- Sjednaná
 - D plní bez vyzvání věřitele
- Bez výslovného ujednání doby plnění
 - IHNEĎ na základě výzvy věřitele
- Volba dlužníka
 - Neurčí-li D v přiměřené lhůtě, právo V domáhat se stanovení doby plnění soudně
- Mezi podnikateli (§ 1963)
 - Do 30 dnů od obdržení faktury/zboží
 - Do 60 dnů – zboží/služba veřejnoprávní korporaci
 - Delší než 60 dnů – dohoda, nesmí být hrubě nespravedlivá
- Plnění peněžitého dluhu dříve
 - Není možné bez souhlasu věřitele odečíst úroky

Prodlení dlužníka

- Porušení povinnosti splnit závazek řádně a včas - odpovědnost
- Změna obsahu závazku
- Obecné pravidlo: V je oprávněn
 - Požadovat splnění dluhu
 - Odstoupit od smlouvy
- Speciální pravidlo: prodlení se splacením peněžitého dluhu
 - Úroky z prodlení
 - Výše úroku z prodlení
 - Sjednaná
 - Podle nařízení vlády č. 351/2013 Sb.
 - Výpočet podle nařízení
 - Výše REPO sazby pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů.
- Limitace práva na náhradu škody (§ 1971)
 - Právo na NŠ zachováno pouze, není-li škoda kryta úroky z prodlení

Prodlení věřitele

- Vylučuje prodlení dlužníka
- V je v prodlení:
 - Nepřijme-li nabídku plnění
 - Neposkytne -li součinnost
 - Nebezpečí na věci tíží V

Prodlení - společně

- Podstatné porušení smlouvy
 - Odstoupení bez zbytečného odkladu
- Nepodstatné porušení smlouvy
 - Dodatečná přiměřená lhůta (bezform.)
 - Určí-li V dodatečnou lhůtu s úmyslem ji neprodloužit, uplynutím lhůty - fikce odstoupení
- Fixní závazek
 - Přesná doba plnění - opožděné plnění nemá smysl
 - Zánik závazku spolu se vznikem prodlení

Novace

- Se vznikem nového závazku
 - Kumulativní novace
 - Privativní novace
- Zánikem závazku dohodou (§ 1981)

Započtení - NOZ

- Stejné principy (setkání pohledávek, stejný druh plnění, jednostranné x dvoustranné)
- Pouze jisté + určité pohledávky soudně vymahatelné
- Nelze započíst
 - Výživné pro nezletilého (nelze ani dvoustranně)
 - Újma na zdraví, ledaže jde o totéž z druhé strany
 - Pracovněprávní plnění zaměstnavatele

Prominutí dluhu - NOZ

■ Změna konstrukce

■ Úkon V s vyvratitelnou domněnkou souhlasu dlužníka

- Nesouhlas může být projevěn výslovně nebo samotným splněním dluhu

■ NOVĚ

■ Účinky prominutí dluhu má také

- Vrácení dlužního úpisu (uznání dluhu), aniž by D splnil
- Vydání kvitance (potvrzení), aniž D splnil

■ Společné závazky

- I u solidárních závazků pouze dílčí prominutí dluhu

Výpověď - NOZ

- zánik závazku uplynutím doby zákonné či smluvené
- Nepřetržitá/opakovaná činnost
 - Ke konci kalendářního čtvrtletí (3 měsíce předem)
- Nově
 - Doživotní smlouvy (bez vážného důvodu)
 - Lze vypovědět po deseti letech trvání závazku
 - Fyzické osoby se tohoto práva nemohou vzdát

Odstoupení NOZ

- Závazek se zrušuje **ex tunc** (od počátku)
 - Účinky pouze **inter partes**, ochrana dobré víry u třetích osob
- Komeracionalizace
 - Rozlišení **PODSTATNÉHO** a **NEPODSTATNÉHO** porušení smlouvy
 - **PODSTATNÉ**
 - Strana porušující smlouvu věděla nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela
 - Odstoupení možné bez zbytečného odkladu, i s předstihem
 - Zůstávají nedotčeny úroky z prodlení, smluvní pokuta
 - Možné i částečné odstoupení

Odstoupení NOZ

- Závazek se zrušuje od počátku (§ 2004)
 - Částečné plnění - pouze od nesplněného zbytku plnění
 - Dílčí plnění (splátky)/opakovaná činnost
 - Odstoupení pouze pro futuro
- Odstupné (§ 1992)
 - zvláštní institut, analog.)
 - Úplata za zrušení závazku
 - Možnost odstoupit pouze než bylo i částečně plněno

Následná nemožnost plnění

- Objektivní okolnosti znemožní splnit závazek - ex lege zánik
 - Nikoliv: ztížené podmínky, vyšší náklady, prodlení, pomoc jiné osoby
- Notifikační povinnost D + důkazní břemeno
 - Jinak náhrada škody
- Možno i částečně

Zajištění a utvrzení dluhu

- Obecně: projev zásady jistoty - tzv. majetková jistota
- Zajišťovací instituty
 - Jistota
 - Ručení
 - Finanční záruka
 - Zajišťovací převod práva (fiduciární cese)
 - Dohoda o srážkách ze mzdy
- Utvrzovací instituty
 - Smluvní pokuta
 - Uznání dluhu

Ručení

- Jednostranné právní jednání = tzv. ručitelské prohlášení + přijetí věřitele
 - Písemná forma
- Možno i pro budoucí pohledávky/soubor pohledávek
- Princip zachování námitek
- Zásada subsidiarity + akcesority
 - V musí požadovat splnění nejprve v písemné formě po D (ledaže je zjevné, že nesplní)
 - Ručitelský závazek se nepromlčí před hlavním dluhem
 - Se zánikem dluhu ručení ZANIKÁ
- Ochrana ručitele
 - Uznání dluhu je vůči němu účinné, jen když souhlasí
 - Může odepřít plnění, pokud V zavinil, že D nesplnil

Smluvní pokuta

- Bezformální ujednání (!!!)
- Dodatečné plnění sjednané pro případ porušení smluvní povinnosti
 - Výše nemusí být určena, postačí způsob
- Funkce paušalizované náhrady škody
 - Limitace náhrady škody vzniklé z porušení téže povinnosti
- Nemá vliv na povinnost splnit utvrzený dluh
- Moderační právo soudu (snížení SP)